

Control de porcs senglars a Mataró

abril
2021

Aquest informe ha estat redactat per l'associació maresmenca [ànimA: som ànimA animal](http://www.somanimaanimal.org) per resumir els fets relacionats amb el control de la població de porcs senglars a Mataró i conté propostes per a tractar aquest problema de forma ètica i responsable

Fets i
propostes

ànimA

www.somanimaanimal.org

Contingut

Introducció	1
La problemàtica	3
Els fets a la ciutat de Mataró	4
Característiques dels porcs senglars	6
Efectivitat dels mètodes basats en la mort de senglars	7
La caça	7
La captura i mort	8
Aspectes legals del control de porc senglars	9
Mesures ètiques de gestió de senglars	10
Control de les fonts d'aliments	10
Habilitació de zones d'alimentació i abeuradors a les zones forestals	10
Instal·lació de barreres físiques	10
Gestió de vegetació i zones verdes	10
Control de la natalitat amb anticonceptius	11
Ús de repel·lent olfactiu o acústic	11
Conclusions	12

1 Introducció

A l'associació ànimall ens hem assabentat per diferents mitjans, inclosos diàlegs directes amb personal del mateix Ajuntament, que l'Ajuntament de Mataró està duent a terme una campanya de captura i mort de senglars amb l'objectiu de reduir les incidències que últimament hi ha hagut amb aquests animals. Les incidències inclouen danys a cultius, accidents de trànsit, conflictes amb gossos i danys a les pistes municipals d'atletisme. Al mateix temps, el col·lectiu de pagesos ha obtingut permís per organitzar batudes de caça i efectuar la seva pròpia campanya de captura i mort de senglars.

El present document pretén realitzar una anàlisi de la problemàtica, exposar les accions dutes fins ara a terme i proposar solucions èticament acceptables que permetin engegar un debat obert amb l'administració municipal, la ciutadania i els sectors econòmics afectats.

2 La problemàtica

A les últimes dècades la població de porcs senglars a Catalunya ha augmentat creant problemes tant en zones rurals (danys als cultius) com en nuclis urbans (perillositat per a persones i animals, accidents de trànsit, danys a parcs i jardins i transmissió de malalties). Aquest augment de la població ve donada per varis factors, tant biològics com antropogènics, com s'explica a l'[informe de FAADA](#):

Factors biològics	Factor antropogènics
L'alta taxa reproductiva	L'absència de depredadors naturals
La seva longevitat	La reforestació: La població de senglars s'ha expandit a zones que abans no habitaven
La dieta: Omnívora	El canvi climàtic: Els hiverns suaus augmenten la seva supervivència
La seva gran capacitat de dispersió	L'alimentació suplementària (de conreus, contenidors, jardins, etc.)
Són animals molt intel·ligents amb una alta capacitat d'adaptació.	La hibridació amb el porc domèstic augmenta la mida de la ventrada

3 Els fets a la ciutat de Mataró

Agraïm a l'Ajuntament de Mataró la seva bona predisposició a atendre'ns i la diligència en facilitar-nos la informació sol·licitada.

El director de Seguretat Pública de l'Ajuntament ens ha traslladat la següent relació de fets:

- Les actuacions de control de la població de senglars s'inicien a finals del 2019 arran de les queixes dels pagesos pels danys a les collites, especialment a la zona de les Cinc Sènies. A més s'han produït alguns accidents de trànsit i un parell de conflictes amb gossos, especialment a l'entorn de l'hospital i pistes d'atletisme.
- El terme municipal de Mataró és una [zona exclosa de caça](#) i per això l'ajuntament té responsabilitat patrimonial pels danys que es puguin produir.
- S'han detectat colònies importants de senglars de 50-60 exemplars.
- L'Ajuntament va contactar amb el departament d'Agricultura, Pesca i Ramaderia de la Generalitat i amb l'ajuda dels agents rurals de la zona es van prendre les següents mesures:
 - Xerrades informatives als pagesos per a assessorar-los sobre les mesures de prevenció i autoprotecció que poden prendre. Alguns pagesos han instal·lat pastors elèctrics sense que els hagi acabat de funcionar el sistema.
 - Proves amb repel·lents (menjar amb mal gust) a la rotonda de Mataró Parc, proves amb elements acústics i alguna gestió sobre enjardinaments municipals.
 - S'ha plantejat la possibilitat de captura i reubicació d'animals, però la Generalitat s'ha oposat per motius de traçabilitat sanitària i per evitar que els comportaments d'aproximació a nuclis urbans s'estenguin a d'altres poblacions de senglars per aprenentatge dels exemplars reubicats.
- Captures amb sacrifici. L'empresa contractada és [SOMA S.L.](#) i s'encarrega de la col·locació d'unes 4 gàbies mòbils, de la captura, trasllat, sedació i mort dels animals. Fins ara s'han capturat i matat uns 10 senglars per aquest mètode.
- Caça. S'ha donat permís als pagesos per a que organitzin batudes controlades i afitades de senglars en col·laboració amb la societat de caçadors Sant Llop, però en aquest sentit s'ha fet "poca cosa". A més, ells també han pres accions de captura amb gàbies.

Mltjançant el portal de transparència de l'Ajuntament hem sol·licitat la informació relativa a la quantificació dels danys produïts pels senglars i a les despeses que l'Ajuntament ha tingut en l'aplicació de la campanya de captura i mort, així com les despeses destinades a l'aplicació de mètodes ètics de control. El document facilitat per l'Ajuntament es pot consultar [aquí](#) i el seu resum és el següent:

1. No s'ha efectuat cap quantificació dels danys produïts pels senglars.
2. L'Ajuntament no ha dedicat cap recurs econòmic a mètodes alternatius i ètics de control de senglars, tret de 475,18 € dedicats a reforçar tancaments d'horts urbans que han anat a compte de la subvenció fixa a favor de la Associació d'Hortolans del Bon Recés per al manteniment de la finca, la qual cosa significa que no ha representat cap despesa extra per a l'Ajuntament de Mataró.
3. L'Ajuntament ha destinat 10.862,79 € en contractar l'empresa de captura i mort de senglars.

4 Característiques dels porcs senglars

Com tot mamífer, els porcs senglars són éssers sensibles, sociables i amb característiques individuals úniques. Poden patir dolor, angoixa i por, i poden sentir alegria i benestar; gaudeixen jugant i explorant i se senten a gust amb la companyia dels seus familiars i amics. Algunes de les característiques de la seva espècie són les següents:

- La principal estructura social dels porcs senglars és el vincle entre un petit grup d'entre dues i quatre mares. Amb les respectives cries formen grups molt tancats i molt estables; els mascles solen ser més solitaris, tot i que els joves formen sovint grups determinades èpoques a l'any.
- Els senglars acabats de néixer són molt precoços i poden veure, sentir i caminar als pocs minuts. La mare utilitza diferents vocalitzacions per animar-los a la lactància, i els porquets són capaços de distingir la veu de la seva mare d'altres femelles fins i tot en experiments amb veus gravades.
- Cap a la cinquena setmana de vida, els porquets comencen a socialitzar amb els seus germans i la seva relació, especialment en el cas de les femelles, durarà sovint tota la vida. El joc és una part fonamental del desenvolupament dels porcs joves: acostumen a saltar, córrer, perseguir-sei jugar a barallar-se entre ells; de forma individual també juguen a furgar i mossegar tot tipus d'objectes.
- La comunicació entre els porcs és bàsicament oral, i s'han reconegut uns 20 sons diferents on els grunys curts es corresponen a diversos estats d'excitació i els llargs a situacions agradables.
- Per a dormir excaven llits a la base d'arbres i matolls. La seva àrea d'acció és molt variable: entre un i vint-i-cinc quilòmetres quadrats.
- El porc senglar és un dels éssers més intel·ligent dins del regne animal. S'ha demostrat que són capaços de jugar a videojocs senzills amb joysticks adaptats als seus morros.
- El senglar és un animal extraordinàriament curiós i gaudeix explorant el seu entorn i trobant objectes ocults. Per això disposa del seu morro, un òrgan amb gran sensibilitat tàctil i olfactiva dotat d'un disc de cartílag amb capacitat de moviment.

Podeu trobar les referències científiques al respecte i més informació [aquí](#).

5 Efectivitat dels mètodes basats en la mort de senglars

5.1 La caça

A nivell general la caça es un mètode poc eficaç per el control de la població de porcs senglars i presenta problemes greus de caràcter ètic i de seguretat ciutadana. Exposem tot seguit diversos motius pels quals creiem que la caça ha de ser desestimada com a mètode de gestió (la major part de referències d'aquest apartat estan basades en l'[informe de FAADA](#)):

La població de porcs senglars segueix augmentant malgrat la caça

Els informes del Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació de la Generalitat de Catalunya que fan seguiment de les batudes de caça organitzades per controlar les poblacions de senglars indiquen que aquestes mostren una tendència a l'alça a la major part de Catalunya tot i els notables esforços cinegètics.

La caça sol incrementar la densitat de senglars

La caça no discrimina exemplars ni té en compte grups d'individus, simplement mata indiscriminadament. S'ha estudiat que la matriarca d'un grup de senglars mana i controla el procés de reproducció en el grup. Morta aquesta, la resta de femelles reproductores entren en zel com a mecanisme de supervivència i la productivitat de senglars s'incrementa exponencialment.

La caça afavoreix la presència de senglars a les zones urbanes i periurbanes

Les batudes només es centren en controlar el nombre d'animals dins les zones forestals però no solucionen els conflictes que ocasionen amb els humans. És més: les denúncies per problemes derivats de la presència de porcs senglars a les zones urbanes i periurbanes son més abundants a l'època de caça (de setembre a febrer), ja que els animals utilitzen aquestes zones de seguretat com àrees de refugi.

La caça afavoreix els accidents de tràfic

La caça obliga els porcs senglars a fugir fora del territori que coneixen, cosa que provoca que sovint es desplacin a zones més urbanes i es produeixin més accidents.

La caça és inherentment perillosa

Al llarg de l'any 2020 es van produir a Espanya [605 víctimes humanes](#) per trets de caçadors, 51 de les quals van morir. La caça genera una gran quantitat d'accidents entre els propis caçadors i amb persones que es troben gaudint de la natura als boscos.

La caça genera impactes mediambientals per plom

Tot i la prohibició d'abandonar els perdigons al medi, aquesta pràctica continua molt estesa entre els caçadors i l'impacte mediambiental és molt alt, ja que el plom dels perdigons causa problemes de contaminació i empitjora la vida dels animals salvatges.

La caça és un mètode generalment rebutjat per la societat

La caça implica el patiment extrem i la mort de l'animal: no es un mètode ètic de gestió. A més a més fa que les persones se sentin insegures i amb limitacions a l'hora de circular per les zones forestals.

5.2 La captura i mort

La captura i mort de senglars resol alguns dels problemes de la caça (la perillositat inherent de les armes de foc, l'increment d'accidentalitat a les carreteres durant les batudes i el dolor físic extrem que pateixen els animals entre el període de temps que passa entre que són ferits per les bales i acaba la seva agonia) però la seva eficàcia és igualment reduïda i presenta un cost econòmic molt important.

Igualment com succeeix amb la caça, la captura de femelles adultes accelera l'entrada en zel de les femelles joves, cosa que a la llarga empitjora el problema. Els senglars són a més animals territorials, motiu pel qual l'eliminació d'exemplars habituats a conviure en zones periurbanes dóna lloc al desplaçament d'altres exemplars que durant la seva mobilitat i aclimatació a les noves zones generen una conflictivitat major.

Finalment, tampoc es tracta d'una mesura ètica, ja que els senglars (tret d'una certa proporció d'exemplars adults mascles) són animals que conviuen en família i la desaparició de qualsevol dels seus membres els provoca una forta angoixa i desestabilització emocional; en el cas dels exemplars més joves, a més, la desaparició dels seus referents adults els pot produir un desemparament vital que els impedeixi aprendre a desenvolupar-se eficaçment en el medi natural i els provoqui en conseqüència la mort en condicions terribles (especialment si les campanyes de captura i mort es duen a terme dins dels períodes tradicionals de veda). De fet, fins i tot en el cas d'adults mascles sense vincles afectius o familiars (cosa molt difícil de demostrar cas per cas) la seva mort resulta igualment inacceptable: en primer lloc, per l'angoixa i ansietat derivada de la captura amb gàbia i posterior trasllat, i en segon lloc perquè prendre la vida a un ésser amb consciència i desitjos (vegeu l'apartat de característiques dels porcs senglars) presenta qüestions morals indefugibles.

6 Aspectes legals del control de porc senglars

Segons [indiquen els principals Col·legis d'Advocats catalans](#), la utilització de mètodes ètics de control de poblacions d'animals és una obligació de les administracions públiques. Així es desprèn del [Decret Legislatiu 2/2008](#) per la qual s'aprova el Text Refós de la Llei de Protecció d'Animals de Catalunya, del qual en destaquem els següents articles:

- **Article 2.2.** Els animals són éssers vius dotats de sensibilitat física i psíquica, i també de moviment voluntari, els quals han de rebre el tracte que, atenent bàsicament les necessitats etològiques, en procuri el benestar.
- **Article 2.3.** Ningú no ha de provocar sofriments o maltractaments als animals o causarlos estats d'ansietat o por.
- **Article 5.** Prohibicions. Resten prohibides les actuacions següents respecte als animals:
a) Maltractar-los, agredir-los físicament o sotmetre'ls a qualsevol altra pràctica que els produeixi sofriments o danys físics o psicològics. [...]
- **Article 9.1.** Es poden fer controls específics de poblacions d'animals considerats perjudicials o nocius, sempre que no es tracti d'exemplars d'espècies protegides. Les pràctiques destinades a la protecció de les collites no han d'implicar en cap cas la destrucció en massa d'animals no nocius ni d'exemplars d'espècies protegides. Això no obstant, el departament competent en matèria de medi ambient pot autoritzar motivadament i de manera excepcional la captura o el control d'exemplars d'espècies protegides quan no hi ha cap altre mètode per evitar-ne els danys.

Així, segons es desprèn de la llei catalana de protecció dels animals, és lícit controlar les poblacions d'animals que causin perjudicis (article 9.1), però aquest control s'ha de fer sense maltractar-los, agredirlos físicament o psicològicament (article 5) i sense causar-los estats d'ansietat o por (article 2.3). La mort d'animals és, evidentment, un dany físic extrem que està expressament prohibit per la llei i no pot emprar-se com a mesura de control de poblacions.

Entenem que la captura i mort de senglars, tot i que el sacrifici es produeixi amb atordiment previ o anestèsia, no s'ajusta a la legislació vigent, car el dany físic és total i irreversible, i a més és indubtable que la seva captura i trasllat provoca a l'animal un inacceptable estat d'ansietat i por; cal tenir en compte, a més, que la captura i extracció del medi de senglars deixa sovint membres de la seva família que com a mínim patiran intensament l'ansietat de la pèrdua sobtada del seu familiar, i en cas de cries joves els pot produir la mort de forma dolorosa i lenta degut a un deslletament prematur o a la incapacitat d'aprendre de la seva mare els mètodes de supervivència propis de l'espècie. Per descomptat, els mètodes de control poblacional basats en la caça han de considerar-se igualment il·legals pels motius exposats.

7 Mesures ètiques de gestió de senglars

Enumerem tot seguit, sense ànim exhaustiu ni d'aplicació directa a la problemàtica de la ciutat de Mataró, diverses mesures ètiques alternatives a la caça i a la captura i mort (moltes d'elles es poden trobar descrites a la [Guia de mesures per reduir els danys causats per mamífers de la fauna salvatge en zones rurals, urbanes i infraestructures](#), Diputació de Barcelona 2019):

Control de les fonts d'aliments

Els senglars són sedentaris i prefereixen l'accés fàcil al menjar. Contenidors d'escombraries, punts d'alimentació de fauna urbana, zones verdes de les ciutats o l'alimentació directa per part de la gent són habituals com pel que veiem senglars en nuclis urbans. Conscienciar la població, recollir les escombraries amb assiduitat, controlar els residus dels camps de cultiu o instal·lar contenidors tancats i antibolcatge poden evitar que s'hi acostin. La Guia de la Diputació de Barcelona els llista de la següent forma:

- Adaptació de papereres i contenidors de residus
- Adaptació de menjadores per a gats
- Normativa i sensibilització ciutadana

Habilitació de zones d'alimentació i abeuradors a les zones forestals

Els senglars són animals de costums. Plantar arbres fruiters o crear menjadores en zones forestals els pot dissuadir d'anar a la ciutat a per aliment i, especialment a l'estiu, la instal·lació d'abeuradors amb aigua els pot facilitar la seva vida al bosc.

Instal·lació de barreres físiques

En els punts més conflictius es poden usar:

- Tanques fermament ancorades al terreny.
- Tancats o pastors elèctrics.

Gestió de vegetació i zones verdes

Aplicant mesures de disseny i manteniment dels espais verds es pot reduir l'oferta d'aliments i refugis per als senglars. Algunes mesures serien:

- Reduir el rec i emprar plantes adaptades al clima mediterrani, ja que els sòls humits allotgen una rica comunitat d'invertebrats que formen part de la dieta preferida dels senglars.
- Evitar la plantació d'espècies amb bulbs o que produeixin fruites.
- Eliminar les zones amb vegetació arbustiva densa que puguin fer-se servir pels animals com a lloc d'amagatall i descans.

Control de la natalitat amb anticonceptius

Hi ha diversos mètodes, tant injectats com orals que han demostrat la seva eficàcia, ja que es mantenen els grups consolidats de senglars i s'evita l'increment de natalitat derivat de la desaparició de les matriarques. En particular, el Departament de Sanitat i Anatomia Animals de la Facultat de Veterinària de la UAB està desenvolupant un projecte d'investigació internacional amb una vacuna anticonceptiva (anomenada [NEO](#)) que ha donat, a les proves efectuades al Vallès Occidental, uns resultats extraordinàriament bons. La seva aplicació, no obstant, encara no és possible de forma generalitzada.

Ús de repel·lent olfactiu o acústic

Els senglars tenen un sentit molt desenvolupat de l'olfacte, de manera que els repel·lents olfactius poden ser molt eficaços, al menys de forma temporal. L'ús d'orina de llop (el seu principal depredador) ja ha estat utilitzat per la diputació de Biscaia. Utilitzar feromones de femella per atraure els animals cap a zones forestals és un altre mètode utilitzat en algunes zones.

Els repelents acústics han de ser prou sofisticats per a evitar que s'hi acostumin i perdin efectivitat en poc temps, però poden ser útils en determinades ocasions.

Existeixen també mètodes tradicionals (com utilitzar cabell humà o gossos) i repel·lents gustatius (com les croquetes Rep-Clac) però estan actualment desaconsellats pels experts de la Diputació de Barcelona per motius d'eficàcia i possibles efectes nocius en altres espècies d'animals salvatges.

8 Conclusions

Després de diverses queixes del col·lectiu de pagesos per danys a cultius i de constatar alguns problemes de seguretat ciutadana derivats de la presència de senglars, l'Ajuntament de Mataró ha engegat una campanya de captura i mort de senglars, acompanyada de permisos específics de caça, que ha generat fins ara una despesa pública de gairebé 11.000 euros amb un cost de més de mil euros per animal eutanasiat.

Aquesta despesa tan elevada s'ha dut a terme, incomprensiblement, sense haver fet prèviament una avaluació rigorosa dels danys econòmics soferts pels pagesos i sense haver fet un estudi específic de la possible problemàtica a la ciutat de Mataró. La totalitat de l'esforç econòmic ha anat destinat a la matança d'animals (tot i els molts dubtes sobre l'eficàcia d'aquesta cruel pràctica) i no s'han destinat recursos a mesures alternatives de control i minimització de danys ben establertes a diferents documents de la Diputació de Barcelona i la Generalitat de Catalunya.

Els porcs senglars són animals de gran sensibilitat, molt socials i amb fortes relacions materno-filials que tenen el seu hàbitat natural als nostres boscos, i per tant tenim el deure moral de respectar-los com a individus i com a comunitat. La Llei de Protecció d'Animals de Catalunya (Decret Legislatiu 2/2008) estableix a més l'obligatorietat de les administracions públiques a utilitzar mètodes ètics de control de poblacions d'animals. **Ens dol constatar que l'Ajuntament de Mataró no està actuant amb criteris ètics ni compleix la legislació vigent.**

Des de l'associació *ànimall* demanem a l'Ajuntament de Mataró que es prenguin les següents mesures:

1. Aturar de forma immediata la captura i mort de senglars i suspendre els permisos de caça a la ciutat de Mataró.
2. Fer una avaluació rigorosa dels danys econòmics i incidències de seguretat causats pels senglars que permeti establir la idoneïtat de prendre mesures.
3. En cas que l'avaluació de danys i incidències estableixi la necessitat d'iniciar algun tipus d'intervenció, encarregar un estudi a experts en matèria de control de fauna salvatge per a determinar el cens actual de senglars, conèixer la capacitat de càrrega de l'ecosistema i dissenyar un pla d'actuació basat en mètodes ètics.

Mataró, abril de 2021.

Associació ànimall: som ànima animal
Registre Generalitat de Catalunya 67623
Registre Ajuntament de Mataró 935
Contacte: somanimaanimal@gmail.com